

DECIZIE

31 octombrie 2018

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
lărgit al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Galina Stratulat
Dumitru Visternicean
Nicolae Craiu
Dumitru Mardari
Nina Vascan

examinând recursul declarat de către Ion Zastavnețchi,
în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Ion Zastavnețchi
împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la contestarea refuzului
și obligarea recalculării pensiei pentru vechimea în muncă,

împotriva deciziei din 07 iunie 2018 a Curții de Apel Chișinău prin care a fost
admis apelul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale, casată hotărârea din
22 decembrie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru și emisă o nouă hotărâre,

c o n s t a t ă :

La 14 august 2017 Ion Zastavnețchi a depus cerere de chemare în judecată
împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la contestarea refuzului
și obligarea recalculării pensiei pentru vechimea în muncă.

În motivarea acțiunii reclamantul a indicat că a activat în organele
procuraturii de la 01 august 1972 până la 18 mai 1998 în diferite funcții de
procuror.

A menționat că din 18 mai 1998 în legătură cu plecarea sa la pensie i-a fost
stabilită pensia pentru vechimea în muncă, în mărime de 80% din salariul mediu
lunar potrivit funcției deținute, pensie pe care o primea regulat, cu respectarea
obligatorie a principiului recalculării pensiei, la fiecare majorare ordinară a
salariului lunar al procurorului în exercițiu.

Totodată a specificat că cuantumul pensiei i-a fost calculat și ulterior,
recalculat în mărime de 80% din salariu mediu lunar potrivit funcției deținute, cu
recalcularea acesteia la fiecare majorare a salariului mediu lunar a procurorului în
funcție. Însă, ulterior, Casa Națională de Asigurări Sociale a transmis dosarul său
de pensionar în gestiunea Casei Teritoriale de Asigurări Sociale, care, din motive
neîntemeiate, l-a lipsit de dreptul dobândit licit, la recalcularea pensiei, stabilindu-i
mărimea pensiei cu aplicarea mecanismului general de indexare a acesteia la 01
aprilie a fiecărui an și cu achitarea a 50% din mărimea stabilită de parlament.

La 28 iunie 2017, considerând că organele de asigurări sociale i-a încălcat
grav dreptul la proprietate (pensie), dobândită anterior licit, prin aplicarea

obligatorie pentru procurorii pensionați a principiului recalculării pensiei la majorarea ordinară a salariului lunar al procurorului în funcție, reclamantul s-a adresat cu o cerere prealabilă întru restabilirea sa în dreptul de a beneficia de principiul recalculării pensiei în legătură cu majorarea salariului procurorului în funcție cu 35%, precum și a solicitat achitarea diferenței din mărimea reală a pensiei pentru anii care nu au fost recalculați.

Casa Națională de Asigurări Sociale, prin decizia nr. Z-1213/17 din 11 iulie 2017 i-a refuzat în admiterea cerințelor înaintate, argumentând că începând cu 01 iulie 2011 pensia procurorilor nu se mai recalculează, ci doar se indexează anual la 01 aprilie.

Consideră reclamantul că, pârâțul la examinarea cerințelor prealabile nu a determinat corect raportul juridic în cauză, nu au fost luate în considerație circumstanțe importante pentru soluționarea litigiului.

A precizat că, conform Legii nr. 902 din 29 ianuarie 1992 cu privire la Procuratură, Legii nr. 118 din 14 martie 2003 cu privire la Procuratură, ajustată la Legea nr. 544 din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului și Legii nr. 294 din 25 decembrie 2008 cu privire la Procuratură, deține, în calitate de procuror în demisie, dreptul la toate înlesnirile, garanțiile sociale, recompensele și suplimentele prevăzute pentru judecător, cu respectarea obligatorie a principiului recalculării pensiei la fiecare majorare ordinară a salariului lunar al procurorului în exercițiu.

În acest context, reclamantul a invocat Hotărârea Curții Constituționale nr. 4 din 27 ianuarie 2000 privind controlul constituționalității unor prevederi din legile care reglementează asigurarea cu pensii a judecătorilor, procurorilor, anchetatorilor Procuraturii și funcționarilor publici, prin care Curtea s-a pronunțat univoc asupra faptului că cuantumul pensiei, stabilit printr-o lege anterioară, nu poate fi micșorat, iar plata pensiei fixate nu poate fi suspendată printr-un act normativ adoptat ulterior.

De asemenea, reclamantul a menționat Hotărârea Curții Constituționale nr. 9 din 30 martie 2004 pentru controlul constituționalității unor prevederi ale art. 1 pct. 22 și art. II-V din Legea nr. 358 din 31 iulie 2003 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, prin care Curtea a relevat că normele privind protecția de stat, asigurarea materială și socială, inclusiv asigurarea cu pensie, consfințite în legile anterioare, nu pot fi anulate sau modificate.

A mai indicat că, Curtea Constituțională în hotărârea nr. 27 din 20 decembrie 2011 privind controlul constituționalității unor legi de modificare a condițiilor de asigurare cu pensii și alte plăți sociale pentru unele categorii de salariați, acceptând statuările CEDO de asimilare a dreptului la prestații sociale unui drept de proprietate în sensul art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenția Europeană, s-a aliniat la jurisprudența CEDO, care pe parcurs a evoluat „nu fără ambiguități în ceea ce privește prestațiile non-contributive, spre o protecție mai largă”. În paragraful nr.79 al hotărârii pre-citate, entitatea de jurisprudență constituțională a concluzionat că un drept social poate fi obiectul protecției constituționale garantate de art. 46 din Constituție și respectiv art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenția Europeană numai în cazul când dreptul social respectiv este dobândit și are o valoare economică.

Astfel, consideră reclamantul că un asemenea drept social l-a dobândit licit odată cu acordarea pensiei pentru vechime în muncă în anul 1998.

Curtea Constituțională în continuare conchide că „aplicativ la prezenta cauză, un drept patrimonial dobândit ar însemna dreptul la pensie ce se află în plată, care are deja o valoare economică și astfel, constituie un drept de proprietate a persoanei”, susținând că drepturile diminuate prin normele Legii nr. 56 din 09 iunie 2011 ca drepturi potențiale sau aleatorii se referă la viitorii procurori (după 09 iunie 2011) cu drept de pensionare.

Cât privește situația procurorilor pensionați până la 01 ianuarie 2004, Curtea Constituțională în hotărârea nr. 27 din 20 decembrie 2011 privind controlul constituționalității unor legi de modificare a condițiilor de asigurare cu pensii și alte plăți sociale pentru unele categorii de salariați, paragraful 80, își menține ferm concluziile sale expuse în hotărârea nr. 9 din 30 martie 2004 privind declararea parțial neconstituțională a Legii nr. 358 din 31 iulie 2003 care anula și pensiile aflate în plată ale unor categorii speciale de angajați. Aici, Curtea Constituțională subliniind că Legea nr. 358 din 31 iulie 2003 și la acel moment aducea atingere unor drepturi de proprietate dobândite - pensiilor aflate în plată.

În consecință, dreptul său la pensie, cu aplicarea principiului recalculării ei la creșterea ordinară a salariului procurorului în exercițiu, este menținut de instanța de jurisdicție constituțională și nu-l exclude din utilitatea juridică.

A mai susținut că, pensiile procurorilor pensionați până la 01 ianuarie 2004 nu pot fi atinse prin declararea parțial neconstituțională a Legii nr. 358 din 31 iulie 2003, fapt menționat în hotărârea Curții Constituționale nr. 9 din 30 martie 2004.

A solicitat reclamantul contestarea ilegalității răspunsului Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. Z-1213/17 din 11 iulie 2017 și obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale la recalcularea și plata în folosul său a pensiei pentru vechime în muncă potrivit legislației referitoare la majorarea salariului mediu al procurorului în funcție.

Prin hotărârea din 22 decembrie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru a fost admisă integral acțiunea; a fost recunoscut ca neîntemeiat refuzul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. Z-1213/17 din 11 iulie 2017; a fost obligată Casa Națională de Asigurări Sociale la achitarea în folosul lui Ion Zastavnețchi a pensiei pentru vechime în muncă, reieșind din salariul mediu lunar achitat adjunctului Procurorului General și la recalcularea acesteia ținându-se cont de majorarea generală a salariului procurorilor în funcție, începând cu 05 aprilie 2013.

La 15 ianuarie 2018 Casa Națională de Asigurări Sociale a declarat apel împotriva hotărârii din 22 decembrie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, solicitând admiterea apelului, casarea hotărârii primei instanțe cu emiterea unei noi hotărâri prin care acțiunea să fie respinsă integral.

Prin decizia din 07 iunie 2018 a Curții de Apel Chișinău a fost admis apelul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale, casată hotărârea din 22 decembrie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru și emisă o nouă hotărâre prin care acțiunea a fost respinsă ca nefondată.

La 03 septembrie 2018 Ion Zastavnețchi a depus recurs împotriva deciziei din 07 iunie 2018 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel și menținerea hotărârii primei instanțe.

În motivarea recursului a indicat că decizia instanței de apel este ilegală, și vădit abuzivă, fiind emisă cu încălcarea esențială și aplicarea eronată a normelor de drept material, totodată au fost săvârșite încălcări care au dus la soluționarea greșită a cauzei.

Consideră că instanța de apel nu a aplicat hotărârile relevante a Curții Constituționale, iar celor aplicate le-a dat o interpretare contradictorie și eronată.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Curtea de Apel Chișinău a expediat în adresa participanților la proces copia deciziei integrale la 16 iulie 2018 (scrisoarea nr. 7864 anexată la materialele dosarului, f.d. 91), astfel recursul declarat de Ion Zastavnețchi la 03 septembrie 2018 se consideră a fi depus în termen.

În conformitate cu art. 441 Cod de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

Prin încheierea din 17 octombrie 2018 a Curții Supreme de Justiție completul din 3 judecători a considerat recursul declarat de Ion Zastavnețchi admisibil și a decis examinarea acestuia în fond de un complet din 5 judecători.

În conformitate cu art. 444 Cod de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Studiind materialele dosarului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a admite recursul declarat de Ion Zastavnețchi, a casa decizia instanței de apel și a menține hotărârea primei instanțe din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. f) Cod de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze decizia instanței de apel și să mențină hotărârea primei instanțe.

Din materialele dosarului rezultă că la 28 iunie 2017 Ion Zastavnețchi s-a adresat cu cerere prealabilă Casei Naționale de Asigurări Sociale prin care a solicitat recalcularea pensiei pentru vechimea în muncă ținându-se cont de majorarea salariului procurorului în exercițiu.

Prin răspunsul nr. Z-1213/17 din 11 iulie 2018 Casa Națională de Asigurări Sociale a refuzat în admiterea cererii, menționând că în conformitate cu art.73 din Legea nr.294 din 25 decembrie 2008, în vigoare de la 01 iulie 2011, pensia procurorilor începând cu data de 01 iulie 2011 nu se mai recalculează, dar se indexează anual la 1 aprilie conform art.13 din Legea nr.156 din 14 octombrie 1998.

Înaintând acțiune în judecată împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale, Ion Zastavnețchi a solicitat contestarea ilegalității răspunsului Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. Z-1213/17 din 11 iulie 2017 și obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale la recalcularea și plata în folosul său a pensiei pentru vechime în muncă potrivit legislației referitoare la majorarea salariului mediu al procurorului în funcție.

Fiind investită cu acțiunea în cauză, prima instanță a ajuns la concluzia admiterii integrale a acesteia. A fost recunoscut neîntemeiat refuzul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. Z-1213/17 din 11 iulie 2017. A fost obligată Casa Națională de Asigurări Sociale la recalcularea și plata în folosul lui Ion Zastavnețchi a pensiei pentru vechime în muncă, potrivit legislației referitoare la majorarea salariului mediu al procurorului în funcție.

Judecând apelul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale, instanța de apel l-a considerat întemeiat și casând hotărârea primei instanțe a emis o nouă hotărâre prin care acțiunea depusă de Ion Zastavnețchi a fost respinsă.

Instanța de recurs constată, însă, că instanța de apel a interpretat eronat normele de drept material și a dat o apreciere greșită materialului probator anexat la dosar, pe când prima instanță, justificat și amplu argumentat, cu pronunțarea asupra tuturor aspectelor importante și cu trimitere la probele administrate, având în susținere cadrul legal aplicabil în speță, corect a ajuns la concluzia admiterii acțiunii depusă de Ion Zastavnețchi.

În susținerea opiniei date se vor reține prevederile art. 1 alin. (2) al Legii contenciosului administrativ, orice persoană care se consideră vătămată într-un drept al său, recunoscut de lege, de către o autoritate publică, printr-un act administrativ sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri, se poate adresa instanței de contencios administrativ competente pentru a obține anularea actului, recunoașterea dreptului pretins și repararea pagubei ce i-a fost cauzată.

Reieșind din prevederile legale indicate, precum și din dispozițiile art. 2 și art. 3 ale Legii contenciosului administrativ, obiect al acțiunii în contenciosul administrativ îl constituie - actul administrativ cu caracter normativ sau individual, contractul administrativ, nesoluționarea în termenul legal al unei cereri referitoare la un drept recunoscut de lege.

Conform art.16 alin. (1) al Legii contenciosului administrativ, persoana care se consideră vătămată într-un drept al său, recunoscut de lege, printr-un act administrativ și nu este mulțumită de răspunsul primit la cererea prealabilă sau nu a primit nici un răspuns în termenul prevăzut de lege, este în drept să sesizeze instanța de contencios administrativ competentă pentru anularea, în tot sau în parte, a actului respectiv și repararea pagubei cauzate.

Conform art.34 alin. (1) din Legea nr. 118 din 14 martie 2003 cu privire la Procuratură(în vigoare până la 17 martie 2009), procurorul care a atins vârsta de 50 de ani și are o vechime în muncă de cel puțin 20 de ani calendaristici, dintre care cel puțin 12 ani și 6 luni în funcție de procuror sau judecător, are dreptul la pensie pentru vechime în muncă în mărime de 55 la sută din salariul lui mediu, iar pentru fiecare an complet de muncă peste vechimea de 20 de ani - adaos de 3 la sută, dar în total nu mai mult de 80 la sută din salariul lui mediu, ținându-se cont de indexarea acestuia.

Conform art.34 alin. (6) din aceeași lege, Procurorii pensionați beneficiază de recalcularea pensiei, în dependență de majorarea salariului procurorului în exercițiu, începând cu luna următoare celei în care s-a majorat salariul, indiferent de faptul dacă pensionarul lucrează sau nu în organele Procuraturii.

Art. 73 alin. (8) din Legea nr. 294 din 25 decembrie 2008 cu privire la Procuratură (în vigoare până la 01 iulie 2011), stabilește că, procurorii pensionați beneficiază de recalcularea pensiei pentru vechimea în muncă în cazul majorării generale a salariului procurorilor în exercițiu.

Prin hotărârea Curții Constituționale nr. 9 din 30 martie 2004 cu privire la controlul constituționalității unor prevederi ale art. I pct.22 și art. II – V din Legea nr.358 din 31 iulie 2003, pentru modificarea și completarea unor acte legislative, s-a constatat că, dreptul subiectiv, constituit în baza unei legi anterioare, nu poate fi atins de cel născut sub imperiul unei legi posterioare. Legea nouă nu este susceptibilă aplicării unor fapte din trecut, cazurile contrare intrând în contradicție cu art. 22 din Constituție. Conform regulii generale, legea nouă poate modifica regimul juridic al dreptului anterior, îl poate suprima sau îl poate înlocui cu un alt drept, însă legea nouă nu poate desființa modalitatea prin care legea anterioară a instituit dreptul respectiv și efectele lui. De remarcat în context că art. 6 din Codul

civil al Republicii Moldova stipulează expres că legea civilă nu are caracter retroactiv.

Reieșind din normele citate, instanța de recurs consideră că prima instanță corect a stabilit că dreptul social cu privire la beneficierea pensiei pentru vechimea în muncă, precum și la recalcularea acesteia, în dependență de majorarea salariului procurorului în exercițiu, a fost dobândit licit de către Ion Zastavnețchi la 18 mai 1998, în temeiul Legii nr.118 din 14 martie 2003 cu privire la Procuratură.

În acest sens, hotărârea Curții Constituționale nr. 4 din 27 ianuarie 2000 privind controlul constituționalității unor prevederi din legile care reglementează asigurarea cu pensii a judecătorilor, procurorilor, anchetatorilor Procuraturii și funcționarilor publici, prevede expres că la efectuarea controlului constituționalității unor acte normative ce reglementează asigurarea cu pensii, Curtea Constituțională s-a pronunțat univoc asupra faptului că cuantumul pensiei, stabilit printr-o lege anterioară, nu poate fi micșorat, iar plata pensiei fixate nu poate fi suspendată printr-un act normativ adoptat ulterior. Diminuarea cuantumului sau suspendarea plății pensiei sunt posibile numai în cazurile în care la stabilirea ei au fost comise abuzuri sau alte încălcări ale legii.

Totodată, Curtea Constituțională prin hotărârea nr. 9 din 31 iulie 2003 cu privire la controlul constituționalității unor prevederi ale art. I pct.22 și art. II – V din Legea nr.358 din 31 iulie 2003, pentru modificarea și completarea unor acte legislative, a menționat că normele privind protecția de stat, asigurarea materială și socială, inclusiv asigurarea cu pensie, consfințite în legile anterioare, nu pot fi anulate sau modificate.

Astfel, conform art.54 alin. (1) din Constituție, în Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile, libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului, iar, conform art. 140 din Constituție, legile și alte acte normative sau unele părți ale acestora devin nule, din momentul adoptării hotărârii corespunzătoare a Curții Constituționale

Potrivit dispozițiilor art. 28 alin. (1) și alin. (2) din Legea cu privire la Curtea Constituțională nr. 317-XIII din 13 decembrie 1994, actele Curții Constituționale sunt acte oficiale și executorii, pe întreg teritoriul țării, pentru toate autoritățile publice și pentru toate persoanele juridice și fizice. Actele normative sau unele părți ale acestora declarate neconstituționale devin nule și nu se aplică din momentul adoptării hotărârii respective a Curții Constituționale

În această ordine de idei, respingerea cererii de chemare în judecată pe criterii ce nu au forță de convingere poate conduce la încălcarea drepturilor ce decurg din sistemele de protecție socială.

Respectiv, nu poate fi reținută întemeiată concluzia instanței de apel referitor la faptul că prin legea nr.56 din 09 iunie 2011 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, au fost abrogate aliniatele (3)-(10) ale art.73 din Legea nr.294 din 25 decembrie 2008, și începând cu 01 iulie 2011 pensia procurorilor nu se mai recalculează în dependență de majorarea salariului procurorului în exercițiu, or, noile reglementări au avut ca scop de a stabili reguli noi pentru colaboratorii care au activat în organele procuraturii și au obținut dreptul la pensie după intrarea în vigoare a legii nr. 56 din 09 iulie 2011.

Or, Curtea Constituțională în hotărârea nr. 27 din 20 decembrie 2011 cu privire la controlul constituționalității unor legi de modificare a condițiilor de asigurare cu pensii și alte plăți sociale pentru unele categorii de salariați, la aprecierea corespunderii prevederilor legale cu garanțiile dreptului de proprietate,

statuate de art. 46 din Constituție, în paragrafele 77-80, cu referire la prevederile art. 4 din Constituție, conform practicii sale, ținând cont de prevederile Convenției Europene și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, a reținut că drepturile care decurg din sistemele de protecție socială, deși nu sunt menționate expres în Convenția Europeană, intră totuși în domeniul său de aplicare, protecția socială fiind precedată în accepțiunea sa largă, cuprinzând asistența socială și cea medicală.

În pct. 79 al hotărârii precizate, Curtea Constituțională a concluzionat că, un drept social poate fi obiectul protecției constituționale garantate de art. 46 din Constituție și respectiv de art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenția Europeană numai în cazul când dreptul social respectiv este dobândit și are o valoare economică. Or, un asemenea drept social reclamantul l-a dobândit licit, odată cu acordarea pensiei pentru vechime în muncă.

În continuare, Curtea Constituțională a conchis că: „aplicativ la prezenta cauză (la sesizările din octombrie 2010 și iulie 2011), un drept patrimonial dobândit ar însemna dreptul la pensie ce se află în plată, care deja are o valoare economică și astfel constituie un drept de proprietate al persoanei”, susținând că drepturile diminuate prin normele Legii nr. 56 din 09 iunie 2011 ca drepturi potențiale sau aleatorii se referă la viitorii procurori (după 09 iunie 2011) cu drept de pensionare.

În ceea ce privește situația procurorilor pensionați până la 01 ianuarie 2004, Curtea Constituțională în pct. 80 din hotărârea nr. 27 din 20 decembrie 2011 privind controlul Constituționalității unor legi de modificare a condițiilor de asigurare cu pensii și alte plăți sociale pentru unele categorii de salariați, își menține ferm concluziile expuse în Hotărârea nr. 9 din 20 martie 2004 privind declararea parțial neconstituțională a Legii nr. 358 din 31 iulie 2003, apreciind ca inadecvată o paralelă între Legea nr. 358 din 31 iulie 2003, parțial declarată neconstituțională prin hotărârea Curții nr. 9 din 30 martie 2004, și legile contestate în prezenta cauză. Legea nr. 358 din 31 iulie 2003, prin dispozițiile sale, anula și pensiile aflate în plată ale unor categorii speciale de angajați, vizate și în sesizările care fac obiectul prezentei cauze. Astfel, în sensul constatărilor de la pct. 79 supra, Legea nr. 358 din 31 iulie 2003 aducea atingere unor drepturi de proprietate dobândite - pensiilor aflate în plată.

Potrivit jurisprudenței Curții Constituționale, rezultă că, un drept social poate fi obiectul protecției constituționale garantate de art. 46 și respectiv, art. 1 din protocolul nr. 1 la Convenția Europeană numai în cazul când dreptul social respectiv este dobândit și are o valoare economică.

Astfel, dreptul lui Ion Zastavnețchi cu aplicarea principiului recalculării pensiei la creșterea ordinară a salariului procurorului în exercițiu este menținut de instanța de jurisdicție constituțională, iar dreptul subiectiv constituit în baza unei legi anterioare nu poate fi atins de cel născut sub imperiul unei legi posterioare. Legea nouă nefiind aplicabilă unei fapte din trecut conform prevederilor art. 6 Cod civil, care stabilește expres, că legea civilă nu are caracter retroactiv.

Prin urmare, prima instanță corect a concluzionat că, răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. Z-11213/17 din 11 iulie 2017, este ilegal și lezează un drept al recurentului prevăzut de lege.

Totodată, instanța de recurs reține că, prin hotărârea nr. 4 din 27 ianuarie 2000 privind controlul constituționalității unor prevederi din legile care reglementează asigurarea cu pensii a judecătorilor, procurorilor, anchetatorilor Procuraturii și

funcționarilor publici Curtea Constituțională a menționat că dreptul cetățeanului la asigurarea cu pensie se află în dependență directă de caracterul activității socialele prestate. Pensile pentru vechime în muncă ale judecătorilor, procurorilor (...) au fost obținute prin munca prestată de aceștia. Prin exercitarea unor funcții speciale, de importanță majoră pentru societate”.

În acest sens Curtea a indicat anterior, că statutul juridic al unor categorii de persoane este determinat de nivelul juridico-organizatoric al organelor în care acestea activează, de caracterul și complexitatea activității prestate, de responsabilitățile și exigențele de calificare pe care această activitate le implică. Garanțiile sociale și retribuția acestor funcționari determină faptul, ca statutul lor juridic să se distingă de statutul altor categorii de funcționari. De aici și necesitatea instituirii unui nivel sporit de asigurare materială și socială. Instituirea pensiei speciale (de funcție) pentru procurori, la fel ca și pentru judecători, nu reprezintă un privilegiu, aceasta fiind justificată în mod obiectiv ca o compensație parțială a inconvenientelor ce rezultă din rigorile statutului special, căruia trebuie să se supună procurorii, statut sever și restrictiv, stabilit prin lege de către Parlament.

În raport cu cele relatate, instanța de recurs reține că, Curtea Europeană, în cauza *Beian vs România*, (06 decembrie 2007), având ca obiect similar încasarea pensiei, a constatat o încălcare gravă a art. 6 paragraful 1 CEDO, pentru că instanțele naționale au aplicat neunitar o practică judiciară, astfel nu au asigurat respectarea principiului siguranței publice și stabilitatea circuitului juridic, adică au permis pronunțarea pe cauze identice a unor hotărâri diferite - diametral opuse.

Totodată, Curtea a menționat că, această practică, ce s-a dezvoltat în cadrul celei mai înalte autorități judiciare din țară, este în sine contrară principiului siguranței publice, care este implicită în ansamblul articolelor Convenției și care constituie unul din elementele fundamentale ale statului de drept (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Baranowski vs Polonia*, nr. 28358/95, paragraful 56, CtEDO 2000-111), în loc să-și îndeplinească rolul său stabilind o interpretare de urmat, înalta Curte de Casație a devenit ea însăși sursa nesiguranței juridice, micșorând astfel încrederea publicului în sistemul judiciar (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Sovtransavto Holding vs Ucrainei*, nr. 48553/99, paragraful 97, CtEDO 2002-VII, *Perez Arias vs Spaniei*, nr. 32978/03, paragraful 70, 28 iunie 2007).

La fel, înalta Curte a reiterat că, este aplicabil speței - „Articolul 14 din Convenție combinat cu articolul 1 din Protocolul nr. 1 „Beneficierea de drepturile și libertățile recunoscute în (...) Convenție trebuie să fie asigurată, fără nicio distincție, bazată în special pe sex, rasă, culoare, limbă, religie, opinii politice sau orice alte opinii, origine națională sau socială, apartenență la o minoritate națională, avere, naștere sau orice altă situație.

Curtea mai relevă că pe baza articolului 14 din Convenție o distincție este discriminatorie dacă „nu are o justificare obiectivă și rezonabilă”, adică dacă nu urmărește un „scop legitim” sau nu există un „raport rezonabil de proporționalitate între mijloacele folosite și scopul vizat” (a se vedea în special, *Hotărârea Marckx vs Belgiei* din 13 iunie 1979, seria A nr. 31, pag. 16, paragraful 33).

Reieșind din cele constate, se atestă că calcularea și achitarea pensiei pensionarilor pentru vechimea în muncă, pensionați până la operarea modificărilor prin Legea nr. 56 din 09 iunie 2011, în vigoare din 01 iulie 2011, conform condițiilor stabilite de această lege, fără o justificare obiectivă și rezonabilă, provoacă discriminarea acestora în raport cu alți pensionari, foști colaboratori ai organelor procuraturii, care au obținut câștig de cauză pe aceleași temeuri, având

la bază aceleiași circumstanțe etc., cât și în raport cu actualii colaboratori ai organelor procuraturii care beneficiază de salarii mult mai favorabile și avantajoase, în situația în care execută atribuții similare celor care au fost executate de către procurorii pensionați.

În mod real, potrivit jurisprudenței CtEDO, instanțele fiind sesizate ulterior și pronunțând soluția, nu trebuie să mai repună în discuții constatările jurisdicțiilor anterioare.

În acest context, CtEDO a stabilit, că punerea în discuții de către instanțe a unor chestiuni discutate anterior și apreciate public prin pronunțarea unei hotărâri nerevizuite constituie o încălcare a art. 6 paragraful 1 CEDO. Conform hotărârilor CtEDO, Unedic vs Franța, Brumărescu vs Romania, o nouă interpretare în defavoarea persoanei, interpretarea contradictorie, ori alta, reprezintă o încălcare a art. 6 paragr. 1 din Convenție.

În conexiunea celor relatate se constată că instanța de apel nu a calificat corect, din punct de vedere juridic, acțiunea cu care a fost investită, ce a dus la emiterea unei soluții greșite, pe când prima instanță în mod temeinic și legal a admis acțiunea depusă Ion Zastavnețchi.

Distinct de cele relatate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră recursul întemeiat și care urmează a fi admis, cu casarea deciziei instanței de apel și menținerea hotărârii primei instanțe.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. f) Codul de procedură civilă, Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de către Ion Zastavnețchi.

Se casează decizia din 07 iunie 2018 a Curții de Apel Chișinău și se menține hotărârea din 22 decembrie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Ion Zastavnețchi împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la contestarea refuzului și obligarea recalculării pensiei pentru vechimea în muncă.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
judecătorul

Galina Stratulat

judecătorii

Dumitru Visternicean

Nicolae Craiu

Dumitru Mardari

Nina Vascan

Î N C H E I E R E

31 octombrie 2018
Chișinău

mun.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
lărgit al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătoriai
Visternicean

Galina Stratulat
Dumitru

Nicolae Craiu
Dumitru Mardari
Nina Vascan

examinând cererea Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la retragerea recursului,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Ion Zastavnețchi împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la contestarea refuzului și obligarea recalculării pensiei pentru vechimea în muncă,

împotriva deciziei din 07 iunie 2018 a Curții de Apel Chișinău prin care a fost admis apelul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale, casată hotărârea din 22 decembrie 2017 a Judecătoriai Chișinău, sediul Centru și emisă o nouă hotărâre

c o n s t a t ă :

La 14 august 2017 Ion Zastavnețchi a depus cerere de chemare în judecată împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la contestarea refuzului și obligarea recalculării pensiei pentru vechimea în muncă.

În motivarea acțiunii reclamantul a indicat că a activat în organele procuraturii de la 01 august 1972 până la 18 mai 1998 în diferite funcții de procuror.

A menționat că din 18 mai 1998 în legătură cu plecarea sa la pensie i-a fost stabilită pensia pentru vechimea în muncă, în mărime de 80% din salariul mediu lunar potrivit funcției deținute, pensie pe care o primea regulat, cu respectarea obligatorie a principiului recalculării pensiei, la fiecare majorare ordinară a salariului lunar al procurorului în exercițiu.

Totodată a specificat că cuantumul pensiei i-a fost calculat și ulterior, recalculat în mărime de 80% din salariu mediu lunar potrivit funcției deținute, cu recalcularea acesteia la fiecare majorare a salariului mediu lunar a procurorului în funcție. Însă, ulterior, Casa Națională de Asigurări Sociale a transmis dosarul său de pensionar în gestiunea Casei Teritoriale de Asigurări Sociale, care, din motive neîntemeiate, l-a lipsit de dreptul dobândit licit, la recalcularea pensiei, stabilindu-i mărimea pensiei cu aplicarea mecanismului general de indexare a acesteia la 01 aprilie a fiecărui an și cu achitarea a 50% din mărimea stabilită de parlament.

La 28 iunie 2017, considerând că organele de asigurări sociale i-a încălcat grav dreptul la proprietate (pensie), dobândită anterior licit, prin aplicarea obligatorie pentru procurorii pensionați a principiului recalculării pensiei la majorarea ordinară a salariului lunar al procurorului în funcție, reclamantul s-a adresat cu o cerere prealabilă întru restabilirea sa în dreptul de a beneficia de principiul recalculării pensiei în legătură cu majorarea salariului procurorului în funcție cu 35%, precum și a solicitat achitarea diferenței din mărimea reală a pensiei pentru anii care nu au fost recalculați.

Casa Națională de Asigurări Sociale, prin decizia nr. Z-1213/17 din 11 iulie 2017 i-a refuzat în admiterea cerințelor înaintate, argumentând că începând cu 01 iulie 2011 pensia procurorilor nu se mai recalculează, ci doar se indexează anual la 01 aprilie.

Consideră reclamantul că, pârâțul la examinarea cerințelor prealabile nu a determinat corect raportul juridic în cauză, nu au fost luate în considerație circumstanțe importante pentru soluționarea litigiului.

A precizat că, conform Legii nr. 902 din 29 ianuarie 1992 cu privire la Procuratură, Legii nr. 118 din 14 martie 2003 cu privire la Procuratură, ajustată la Legea nr. 544 din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului și Legii nr. 294 din 25 decembrie 2008 cu privire la Procuratură, deține, în calitate de procuror în demisie, dreptul la toate înlesnirile, garanțiile sociale, recompensele și suplimentele prevăzute pentru judecător, cu respectarea obligatorie a principiului recalculării pensiei la fiecare majorare ordinară a salariului lunar al procurorului în exercițiu.

În acest context, reclamantul a invocat Hotărârea Curții Constituționale nr. 4 din 27 ianuarie 2000 privind controlul constituționalității unor prevederi din legile care reglementează asigurarea cu pensii a judecătorilor, procurorilor, anchetatorilor Procuraturii și funcționarilor publici, prin care Curtea s-a pronunțat univoc asupra faptului că cuantumul pensiei, stabilit printr-o lege anterioară, nu poate fi micșorat, iar plata pensiei fixate nu poate fi suspendată printr-un act normativ adoptat ulterior.

De asemenea, reclamantul a menționat Hotărârea Curții Constituționale nr. 9 din 30 martie 2004 pentru controlul constituționalității unor prevederi ale art. 1 pct. 22 și art. II-V din Legea nr. 358 din 31 iulie 2003 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, prin care Curtea a relevat că normele privind protecția de stat, asigurarea materială și socială, inclusiv asigurarea cu pensie, consfințite în legile anterioare, nu pot fi anulate sau modificate.

A mai indicat că, Curtea Constituțională în hotărârea nr. 27 din 20 decembrie 2011 privind controlul constituționalității unor legi de modificare a condițiilor de asigurare cu pensii și alte plăți sociale pentru unele categorii de salariați, acceptând statuările CEDO de asimilare a dreptului la prestații sociale unui drept de proprietate în sensul art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenția Europeană, s-a aliniat la jurisprudența CEDO, care pe parcurs a evoluat „nu fără ambiguități în ceea ce privește prestațiile non-contributive, spre o protecție mai largă”. În paragraful nr.79 al hotărârii pre-citate, entitatea de jurisprudență constituțională a concluzionat că un drept social poate fi obiectul protecției constituționale garantate de art. 46 din Constituție și respectiv art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenția Europeană numai în cazul când dreptul social respectiv este dobândit și are o valoare economică.

Astfel, consideră reclamantul că un asemenea drept social l-a dobândit licit odată cu acordarea pensiei pentru vechime în muncă în anul 1998.

Curtea Constituțională în continuare conchide că „aplicativ la prezenta cauză, un drept patrimonial dobândit ar însemna dreptul la pensie ce se află în plată, care are deja o valoare economică și astfel, constituie un drept de proprietate a persoanei”, susținând că drepturile diminuate prin normele Legii nr. 56 din 09 iunie 2011 ca drepturi potențiale sau aleatorii se referă la viitorii procurori (după 09 iunie 2011) cu drept de pensionare.

Cât privește situația procurorilor pensionați până la 01 ianuarie 2004, Curtea Constituțională în hotărârea nr. 27 din 20 decembrie 2011 privind controlul constituționalității unor legi de modificare a condițiilor de asigurare cu pensii și alte plăți sociale pentru unele categorii de salariați, paragraful 80, își menține ferm concluziile sale expuse în hotărârea nr. 9 din 30 martie 2004 privind declararea parțial neconstituțională a Legii nr. 358 din 31 iulie 2003 care anula și pensiile aflate în plată ale unor categorii speciale de angajați. Aici, Curtea Constituțională subliniind că Legea nr. 358 din 31 iulie 2003 și la acel moment aducea atingere unor drepturi de proprietate dobândite - pensiilor aflate în plată.

În consecință, dreptul său la pensie, cu aplicarea principiului recalculării ei la creșterea ordinară a salariului procurorului în exercițiu, este menținut de instanța de jurisdicție constituțională și nu-l exclude din utilitatea juridică.

A mai susținut că, pensiile procurorilor pensionați până la 01 ianuarie 2004 nu pot fi atinse prin declararea parțial neconstituțională a Legii nr. 358 din 31 iulie 2003, fapt menționat în hotărârea Curții Constituționale nr. 9 din 30 martie 2004.

A solicitat reclamantul contestarea ilegalității răspunsului Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. Z-1213/17 din 11 iulie 2017 și obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale la recalcularea și plata în folosul său a pensiei pentru vechime în muncă potrivit legislației referitoare la majorarea salariului mediu al procurorului în funcție.

Prin hotărârea din 22 decembrie 2017 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru a fost admisă integral acțiunea; a fost recunoscut ca neîntemeiat refuzul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. Z-1213/17 din 11 iulie 2017; a fost obligată Casa Națională de Asigurări Sociale la achitarea în folosul lui Ion Zastavnețchi a pensiei pentru vechime în muncă, reieșind din salariul mediu lunar achitat adjunctului Procurorului General și la recalcularea acesteia ținându-se cont de majorarea generală a salariului procurorilor în funcție, începând cu 05 aprilie 2013.

La 15 ianuarie 2018 Casa Națională de Asigurări Sociale a declarat apel împotriva hotărârii din 22 decembrie 2017 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru, solicitând admiterea apelului, casarea hotărârii primei instanțe cu emiterea unei noi hotărâri prin care acțiunea să fie respinsă integral.

Prin decizia din 07 iunie 2018 a Curții de Apel Chișinău a fost admis apelul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale, casată hotărârea din 22 decembrie 2017 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru și emisă o nouă hotărâre prin care acțiunea a fost respinsă ca nefondată.

La 23 iunie 2018 Casa Națională de Asigurări Sociale a depus cerere de recurs împotriva deciziei din 07 iunie 2018 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe cu emiterea unei noi hotărâri prin care acțiunea să fie respinsă ca neîntemeiată.

La data de 29 octombrie 2018 Casa Națională de Asigurări Sociale a depus cerere de retragere a recursului declarat împotriva deciziei din 07 iunie 2018 a Curții de Apel Chișinău.

Studiind materialele dosarului, Colegiului Civil, Comercial și de Contencios Administrativ al Curții Supreme de Justiție, consideră necesar de a admite cererea de retragere a recursului declarat de către Casa Națională de Asigurări Sociale și a înceta procedura în ordine de recurs în această parte din următoarele considerente.

În conformitate cu art.443 Cod de procedură civilă, până la pronunțarea deciziei, recurentul are dreptul să își retragă recursul printr-o cerere scrisă. Cererea de retragere a recursului se depune în instanța care a fost investită cu judecarea recursului. În cazul retragerii recursului, instanța competentă dispune, printr-o încheiere irevocabilă, încetarea procedurii în recurs.

Astfel, se atestă că la 23 iunie 2018 Casa Națională de Asigurări Sociale a depus cerere de recurs, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe cu emiterea unei noi hotărâri prin care acțiunea să fie respinsă ca neîntemeiată.

Ulterior, la 29 octombrie 2018 Casa Națională de Asigurări Sociale, până la examinarea cererii de recurs, a înaintat cerere cu privire la retragerea recursului.

Prin urmare, normele de drept procedural conferă părților posibilitatea de a dispune liber de drepturile și mijloacele procedurale, inclusiv de a retrage cererile depuse.

La caz, instanța de recurs menționează efectele admiterii retragerii recursului și încetării procedurii de recurs prevăzute în art. 266 alin. (2) și 443 alin. (2) Cod de procedură civilă, și anume că în caz de admitere a cererii de retragere a recursului și încetării procedurii în recurs nu se mai admite o nouă adresare în judecată a aceluiași recurent cu privire la același obiect și pe aceleași temeuri.

Reieșind din cele relatate și având în vedere faptul că, retragerea recursului nu contravine legii și nu încalcă drepturile, libertățile și interesele legitime ale persoanei, Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a înceta procedura în recurs în partea recursului declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale.

În conformitate cu art. 269-270, art. 443 Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e :

Se încetează procedura în recurs intentată la cererea de recurs depusă de Casa Națională de Asigurări Sociale împotriva deciziei din 07 iunie 2018 a Curții de Apel Chișinău, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Ion Zastavnețchi împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la contestarea refuzului și obligarea recalculării pensiei pentru vechimea în muncă.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele ședinței,
judecătorul
judecătorii

Galina Stratulat
Dumitru Visternicean
Nicolae Craiu
Dumitru Mardari
Nina Vascan